

*Комаринська Юлія Борисівна,
доцент кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ СЛІДЧИМИ ТА ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ТЯЖКИХ ЗЛОЧИНІВ

Питання налагодженої взаємодії між слідчим, оперативним та іншими працівниками правоохоронних органів під час розслідування кримінальних правопорушень на сьогоднішній день не втрачає своєї актуальності. Враховуючи реалії сьогодення, зміни у законодавстві, реформування правоохоронних органів, створення Національної поліції, що буде виконувати функції патрульної служби та автомобільної інспекції, неврегульоване на сьогодні матеріально-технічне забезпечення правоохоронної діяльності та інше, проблемними питаннями стають психологічна сумісність працівників органів внутрішніх справ, які залучені до процесу правосуддя, їх професійне ставлення до діяльності з розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, сприйняття керуючої функції слідчого.

Адже основоположним є принцип єдиного керівництва й організуючої ролі слідчого, який закріплено у кримінальному процесуальному законі (ст. 40 КПК України) [1]. Організуюча роль слідчого, його процесуальна самостійність, - на думку В.М. Тертишника і С.В. Слінька, - невід'ємні елементи процесуального статусу слідчого, який зумовлений його функцією в кримінальному судочинстві, і разом з тим одна з тих умов, що забезпечують всебічність і об'єктивність розслідування. Саме слідчий установлює необхідність проведення тієї або іншої слідчої дії (у тому числі призначення і проведення судової експертизи) та необхідність участі осіб, які володіють спеціальними знаннями та навичками, у процесі їхнього проведення [2, с.47]. Саме слідчий несе відповідальність за дотриманням таких принципів процесуального законодавства, як законність, своєчасність провадження процесуальних дій та розумність строків. Від кваліфікованого керівництва, вмінь та досвіду щодо організації розслідування з перших його кроків залежить результат розслідування в цілому.

Такі принципи взаємодії як комплексне використання засобів і методів, що є у розпорядженні слідчого та оперативного працівника і принцип оптимального та раціонального використання можливостей взаємодіючих

суб'єктів, стосується не лише питання організації взаємодії між слідчим та оперативними працівниками, а й між слідчими та працівниками патрульної служби, адже саме останні першими виявляють та прибувають на місце події. У кожній конкретній ситуації взаємодія повинна здійснюватися у всіх можливих видах, формах і напрямках і становити єдиний безперервний процес встановлення істини у справі. Але у плануванні спільних дій, важливим моментом є орієнтація на реально припустиму економію сил, часу і засобів досягнення цілей взаємодії [3, с.

26]. Саме дотримання працівниками правоохоронних органів даного принципу дозволяє дотримуватись таких засад кримінального провадження як розумність строків.

Інструментом створення зацікавленості між слідчим та іншими працівниками правоохоронних органів є психологічний аспект зазначеної взаємодії. Ігнорування ж психології суб'єктів взаємодії може спричинити виникнення конфліктних ситуацій, що негативно вплине на спільну діяльність. Співвідношення професійних і морально-психологічних рис людей, що визначає категорію соціально-психологічної сумісності, є важливою умовою створення безконфліктної атмосфери, узгодженої діяльності взаємодіючих суб'єктів [4, с.134].

Соціально-психологічна сумісність працівників органів внутрішніх справ на сьогодні є актуальною, так як переважна більшість працівники нової патрульної служби не мають практичного досвіду, не достатньо розуміють значення та важливість саме першочергових дій з розслідування кримінальних правопорушень, зокрема забезпечення охорони місця події, збирання попередньої інформації про обставини події, виявлення можливих свідків, тощо, нездатні адекватно сприймати вказівки та розпорядження слідчого та прокурора.

У процесі вивчення психологічної сумісності також варто звернути увагу на дещо інший аспект проблеми психології взаємодії - на можливість взаємного впливу взаємодіючих суб'єктів, що позначається на правильності прийнятих ними рішень. Слідчий не повинен обмежувати ініціативу інших працівників, нав'язувати свою думку тощо. Мається на увазі ініціативу в плані не процесуальної діяльності, а стосовно організації розслідування, зокрема у висуванні криміналістичних версій. Адже психологічне несприйняття слідчими новоприбулих працівників внутрішніх справ, заважає адекватно оцінювати надану ними інформацію, заперечуючи їх кваліфікацію та здатність сприймати ситуацію, що склалась.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України, Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України»: чинне законодавство з 19 листопада 2-12 року: (офіц. текст). - К.: Поливода А.В., 2012. - 382 с. - (Кодекси України).

2. Тертышник В. М. Взаимодействие следователя с иными подразделениями органов внутренних дел при расследовании преступлений / В. М. Тертышник, С. В. Слинько. - Х. : Ун-т внутр. дел, 1995. - 66 с.

3. Яковчук С. В. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні серійних вбивств : дис. ...канд.юрид.наук : спец. 12.00.09 / С. В. Яковчук. - К., 2013. - 252 с.

4. Тертышник В. М. Тайное становится явным: взаимодействие следователя, оперативного работника и эксперта-криминалиста при раскрытии и расследовании преступлений : Учебное пособие / В. М. Тертышник, С. В. Слинько. - Х.: ИКФ «Гриф», 1997. - 168 с.